

KONSULTASJONER MELLOM STATEN OG KOMMUNESEKTOREN

**REFERAT FRA DET
2. KONSULTASJONSMØTET
22. april 2015**

Saknr.: 15/292

Tilstede: *Fra staten:* Kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner (KMD), statsråd Solveig Horne (BLD), statssekretær Jardar Jensen (KMD), statssekretær Paal Bjørnstad (FIN), statssekretær Birgitte Jordahl (KD), statssekretær Lisbeth Normann (HOD), statssekretær Bård Hoksrud (SD), statssekretær Kristian Dahlberg Hauge (ASD), politisk rådgiver Jens Frølich Holte (KLD), Sølve Monica Steffensen (KMD adm.)

Fra KS: Leder Gunn Marit Helgesen, 1. nestleder Mette Gundersen, Gunn Berit Gjerde, Tor Arne Gangsø, Lasse Hansen (adm.), Helge Eide (adm.), Per Richard Johansen (adm.).

Dato: 22. april kl. 10.30-12.30

Møteleder: Jan Tore Sanner (KMD)

Referent: Jørgen Johnsen og Helga Aanderaa (KMD)

1. Konsultasjonsmøtet

Jan Tore Sanner ønsket velkommen til konsultasjonsmøtet, med hovedtemaene reformer og utbygging av det kommunale tjenestetilbudet.

2. Kommunesektorens oppgaver og tjenester

2.1. Arbeids- og sosialdepartementet

Utvikling i sosialhjelpsutgiftene

Gunn Marit Helgesen viste til de siste årenes KOSTRA-tall som synliggjør en betydelig større økning i sosialhjelpsutgiftene enn tidligere år, og at det er brudd i tidligere trend med synkende utgifter. KS ønsker å peke på utfordringen og ønsker videre dialog om hvordan partene bør samarbeide for å løse utfordringene på området. Helgesen sa at KS i materialet til konsultasjonsmøtet har synliggjort mulige tiltak som kan iverksettes. Helgesen viste også til at det nylig er signert avtale mellom KS og ASD for partnerskap stat-kommune om NAV-kontorene.

Kristian Dahlberg Hauge var positiv til videre dialog om hvordan utviklingen kan snus. ASD vil følge utviklingen framover. Dahlberg Hauge sa at det er viktig å nå gruppen av unge som ikke fullfører videregående opplæring. Samarbeid med utdanningsmyndighetene er her viktig,

og han viste til 0-24 samarbeidet. Arbeidsmarkedstiltak er og bør være lokalt tilpassede, men bør fortsatt være statlige tiltak.

2.2 Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Bosetting av flyktninger

Helgesen viste til nylig avholdt møte med statsråden, og understreket at det var veldig bra med løpende kontakt og dialog mellom departementet og KS på dette området. Helgesen viste til den pågående offentlige debatten om hvorvidt Norge bør motta flere flyktninger. KS følger med partienes landsmøter og eventuelle vedtak om å ta imot økt antall syriske flyktninger. Hvis det blir flertall for å bosette flere syriske flyktninger må tre ting på plass; kommunene må settes i stand til å ta imot flyktingene og å integrere dem, det må mobiliseres en felles politisk vilje nasjonalt og i kommunene til å ta imot flyktninger og det må være større fleksibilitet i mottakssystemet.

Mette Gundersen viste til vedtak på Aps landsstyremøte om at Norge bør ta imot 10 000 flyktninger fra Syria. Mange kommuner ønsker å bidra, men det er viktig at det da følger med økonomiske ressurser.

Solveig Horne sa at kommunene bosatte rekordmange i 2014, ca. 20 % flere i 2014 enn i 2013, og takket for innsatsen. Samtidig venter ca. 5 200 på bosetting i mottak. Av dem har mange vært der lenge, og hun presiserte at vi derfor må bosette flere. Det er for store forskjeller mellom kommunene hvor godt de lykkes. Horne viste til at KS har foreslått ekstra integreringstilskudd i 2015 og etterlyste vurderinger fra KS av hvilken økning i bosettingskapasitet et slikt tiltak potensielt vil kunne gi.

Horne sa at overføringsflyktninger blir bosatt direkte. Å få til bosetting for de som sitter i mottak vil bli utfordrende om man kun skal konsentrere seg om flyktninger fra Syria. Horne sa hun er bekymret for hvordan man kan få ned restansen. Kommunene må være klar på hvor mange de klarer å ta imot. Det er viktig at flyktninger som bosettes får et godt tilbud. Horne sa hun gjerne tar imot ideer om hvordan man kan tenke nytt. Regjeringen ønsker ikke tvangsbosetting.

Helgesen sa at det er en delt problemstilling; de som sitter i mottak og venter på bosetting og mulig nye overføringsflyktninger. Hvis det kommer flere overføringsflyktninger må det forventes at staten bidrar med økonomiske midler som fullt ut dekker kostnadene. Samtidig er det viktig å jobbe videre for å øke bosettingen av flyktninger som nå venter på å bli bosatt. God integrering er viktig, og det krever språkopplæring, bolig og arbeid. Det igjen krever ressurser. Helgesen sa videre at selvbosetting innenfor gitte rammer kan være et alternativ. Desentraliserte og nedlagte mottak i kommunene kan også brukes. Mette Gundersen og Gunn Berit Gjerde sa også at det bør vurderes å ta i bruk ubrukte asylmottak.

Sanner sa at lengeværende i mottak må være med i den videre diskusjonen. Det er viktig å ha tenkt igjennom og ha svar på utfordringene som kan komme som følge av å bosette mange veldig raskt. Regjeringen og KS må ha et tett samarbeid om dette, dersom det fattes vedtak om at Norge skal ta imot flere flyktninger fra Syria. KS må også være åpne om hvor mange det er realistisk å bosette, inkludert de som allerede sitter på mottak.

2.3 Finansdepartementet

Praksisgodkjenning fra kommunal revisjon

Helgesen spurte om fremdrift i saken.

Bjørnestad sa at FIN for tiden arbeider med å nedsette en arbeidsgruppe eller et lovutvalg som skal utrede revisorloven og at departementet i arbeidet med mandatet noterer seg innspillet fra KS.

Merverdikompensasjon – boliger til helse og sosialformål

Helgesen sa at kommuner opplever innstramming fra skatteetaten i saker som gjelder momskompensasjon på sosiale boliger og kulturhus.

Bjørnestad viste til at dette er to ulike saker. Han sa vedrørende boliger til helse- og sosialformål at FIN har hatt møte med finansbyrådene i Oslo og Bergen om momskompensasjon på sosiale boliger. FIN legger opp til å svare de to byene om kort tid.

Vedrørende saken om varslede krav fra skattemyndighetene overfor Stavanger og Kristiansand om tilbakebetaling av MVA-refusjon ved bygging av kulturhus påpekte Bjørnestad at usikkerheten har vært kjent siden en avgrensning i kompensasjonsloven ble gjort i 2008. Bjørnestad sa at Skatteetaten ennå ikke har fattet vedtak. Et eventuelt vedtak kan påklages til Skattedirektoratet. Han sa forvaltningen må følge sine prosedyrer og det vil være uryddig om Finansdepartementet går inn i sakene på dette tidspunktet.

Bjørnestad ga uttrykk for at kompensasjonsloven av konkurransehensyn ikke gir rett til kompensasjon når kommunene driver økonomisk aktivitet i konkurranse med private aktører som ikke er kompensasjonsberettiget. EØS-avtalens forbud mot statsstøtte begrenser statens handlingsrom.

Helgesen var enig i at prosedyrene i sakene skal følges, men at politikere må drøfte de problemstillingene som oppstår når regelverket strammes inn. Problemstillingen med sosialboliger gjelder flere kommuner. Det er et spørsmål om hvordan vi bruker offentlige midler. En villet sosialpolitikk fra Stortinget bør ikke stoppes på grunn av innstramminger i regelverket fra skatteetatens side.

Mette Gundersen pekte på at finansieringsplanen for Kilden i Kristiansand, inklusiv momskompensasjonen, var politisk behandlet også i Stortinget.

2.4 Helse- og omsorgsdepartementet *Behov for løft innen pleie og omsorg*

Helgesen sa det er sterk vekst i kommunale omsorgstjenester. KS er bekymret for prioriteringsutfordringene. De beste redskapene for å løse utfordringene må man finne i fellesskap.

Lisbeth Normann sa at melding til Stortinget om fremtidens primærhelsetjenester vil legges fram våren 2015. Hun sa at HOD har hatt tre innspillmøter med sektorene, der ledere i kommuner var invitert. Det kom gode innspill i møtene.

Sanner sa at det gjøres mye godt innovativt arbeid ute i kommunene som etter hvert kan utvikles til nasjonale strategier.

Om statlig finansiering av omsorgstjenestene/utredning finansiering og egenbetaling for ulike boformer

Helgesen sa at KS i utgangspunktet er imot forsøket, men gitt at forsøket skal iverksettes, kan det gi feil signaler om finansiering av omsorgstjenester i forsøket ikke rigges på en god måte.

Normann sa at KS vil bli involvert i arbeidet med forsøket.

Opprettelse av IKT-direktorat i helsesektoren

Norman sa hun merket seg innspillet fra KS.

2.5 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Nye tall for skatteinngangen i 2015

Helgesen sa at KS er bekymret for skattesvikten. Marstallene antydte en skattesvikt på 1,9 mrd. kroner forutsatt at utviklingen resten av året var lik de tre første månedene. Skattesvikt fører til at kommunene må kutte i viktige velferdstjenester. Det er viktig at KS og regjeringen er ærlige og redelige om det økonomiske bildet, og i lys av det drøfter hvordan det påvirker nivået på velferdstjenestene som kommunesektoren yter.

Sanner sa at oppdatert skatteanslag blir omtalt i RNB. Sanner sa at det også er viktig å se på endringer som peker i motsatt retning. Realveksten i 2014 var høyere enn lagt til grunn i nasjonalbudsjettet for 2014.

Per Richard Johansen viste til at kommunesektoren gjennomgående har opplevd merskattevekst i perioden 2004 til 2014, men at det i særlig grad skyldes høyere lønnsvekst enn anslått. Det påfører kommunene merkostnader som gir varlig effekt. Ettersom skatteanslaget i RNB danner grunnlaget for utmåling av inntekten påfølgende år, er det bare merskatteveksten i RNB som får varig effekt. Fordi mindreskattesvikt i denne perioden ofte ble fanget opp i RNB, mens merskattevekst oftere ble fanget opp på høsten, ga mindreskatteveksten varige inntektstap, mens merskatteveksten ga midlertidige inntekter. Den varige effekten av merskattevekst og merkostnadsvekst (men ikke medregnet eventuelle kompensasjoner for skattesvikt) ga i gjennomsnitt en inntektssvikt på 0,3 pst pr år regnet i forhold til realveksten som ble varslet i nasjonalbudsjettene.

IKT-området

Helgesen sa det er viktig med helhetlig koordinering og satsing på IKT i offentlig sektor. .

Sanner sa det er behov for mer samordning og å se stat og kommune mer i sammenheng. Sanner sa han er fornøyd med at SvarUT blir koblet til fellesløsningen for digital post før sommeren.

Endringer i IKS-loven

Helgesen viste til innspill og sa KS venter på svar. Problemstillingen er viktig for mange.

Sanner sa at arbeidet må sees i sammenheng med øvrige pågående prosesser om økonomisk aktivitet utøvd av kommuner og fylkeskommuner. Det tas sikte på å legge fram en proposisjon til Stortinget våren 2016. Det er dermed mulighet for fortsatt dialog i saken.

Bostøtte

Sanner sa han merket seg innspillet.

Finansiering av nye oppgaver ifm kommunereformen

Partene viste til innspill og svarmerknad i materialet.

Utdanning av flere planleggere

Partene viste til innspill og svarmerknad i materialet.

Tor Arne Gangsø understreket at dette er en viktig sak for mange kommuner, og at det er viktig med fortgang i å få utdannet flere planleggere.

Forenkling og økt handlingsrom

Helgesen sa at Europarådets monitorering viser at Norge har et godt fungerende demokrati, men at det er enkelte forbedringspunkter.

Jardar Jensen sa at departementet er i gang med å vurdere de punktene som det er merknader til.

Ressurskrevende tjenester – brukere over 67 år

Helgesen sa at dette er en sak som kommunene er opptatt av og som blir tatt opp med KS ved gjentatte anledninger. Brukere av ressurskrevende tjenester lever lenger og det blir stadig flere som blir eldre enn 67 år. Behovene for hjelp stopper ikke ved 67 år.

Sanner oppfordret KS til å komme med konkrete innspill til hvordan en kan begrense utgiftsveksten i ordningen.

2.6 Kunnskapsdepartementet

Finansiering og lovfesting av praksisplasser i helse- og velferdsutdanningene

Helgesen viste til innspillet i konsultasjonsmaterialet og sa at KS har hatt dialog med KD i saken.

Jordahl sa KS er involvert i arbeidet, bl.a. med tanke på vurdering av økonomiske og administrative konsekvenser.

Videreutdanning for lærere

Helgesen sa det er viktig at flest mulig får videreutdanning, og at fleksibilitet er viktig, som at campus kan reise ut framfor at lærere må reise langt for å få videreutdanning.

Birgitte Jordahl sa at regjeringen har økt satsingen på videreutdanning av lærere betydelig, bl.a. gjennom økt statlig andel av vikarutgiftene. Jordahl sa videre at det allerede er rom for fleksible modeller innenfor dagens ordning.

Helhetlig kommunalt ansvar for barnehagesektoren

Jordahl sa at KD i løpet av mai vil sende på høring forslag til ny forskrift for finansiering av private barnehager. Å stille vilkår om kvalitet til private barnehager vil kreve lovendring. Jordahl sa hun vil ta med innspillet fra KS om å kunne stille vilkår knyttet til kvalitet i de private barnehagene i det igangsatte lovarbeidet.

Rapportering og dokumentasjonskrav i skolesektoren

Partene viste til innspill og svarmerknad i materialet.

2.7 Klima- og miljødepartementet

Vannforvaltning

Helgesen sa at KS etterspør en nasjonal gjennomgang og en helhetlig kartlegging.

Jens Frølich Holte sa at vannforvaltning har stort politisk fokus, og at det er et mål at arbeidet med Kgl. res. skal være sektorovergripende.

2.8 Samferdselsdepartementet

Samferdsel og kollektivtransport

Helgesen sa at dette er et viktig område, og at satsingene i storbyene og andre byområder må på plass raskt.

Gjerde sa at sa at det er en stor økning i prisen på ferjedrift som fylkeskommunene ikke får kompensert for, og dette har store negative ringvirkninger for både lokalsamfunn og næringsliv.

Bård Hoksrud sa at økning i prisen på ferjedrift også gjelder riksveiferjer. En utfordring er at det er få tilbydere og mange kjøpere. Vegdirektoratet ser på hvordan utfordringen kan løses, og vil komme tilbake til dette.

Sanner sa det også er dialog med KMD i saken.

Bymiljøavtaler

Helgesen etterlyste forhandlingsmandat og forslag til utforming av bymiljøpakker, og at det var viktig at det kom raskt på plass.

Utredning om fremtidig utvikling av trafikkhavner og fiskerihavner

Helgesen viste til brev sendt SD, og ønsket å vite hvor saken står nå

Hoksrud sa at brevet er til behandling i departementet.

3. Kostnadsberegningssaker

Det ble ikke knyttet kommentarer til dette punktet.

4. Lovmedvirkningssaker

Det ble ikke knyttet kommentarer til dette punktet.

5. Bilaterale avtaler

Det ble ikke knyttet kommentarer til dette punktet.

6. Orienteringssaker

Det ble ikke knyttet kommentarer til dette punktet.

Eventuelt

Innspill fra KS:

Brev fra KS til KMD av 16. april med anmodning om tolkningsuttalelse om spørsmål om forkjøpsrett i aksjeloven § 4-2 og kommunesammenslåing.

Helgesen sa at det er viktig med en rask avklaring på spørsmålet om hvorvidt sammenslåing av kommuner som har eierandeler i aksjeselskap som de eier sammen med andre vil utløse forkjøpsrett etter aksjeloven § 4-12. Rask avklaring er viktig bl.a. for ikke å sinke kommunereformprosessen.

Sanner sa at KMD i samarbeid med NFD ser nærmere på saken og vil bidra til en avklaring.

Varslede krav fra skattemyndighetene overfor Stavanger og Kristiansand kommune om tilbakebetaling av MVA-refusjon ved bygging av kulturhus – med følgekonssekvenser for mange andre kommuner (FIN)

Saken ble diskutert i forbindelse med sak om *Merverdikompensasjon – boliger til helse og sosialformål*

Innspill fra KMD:

Overgangen til bruk av sikker digital postkasse

Sanner understreket at digital postkasse til innbygger skal være innbyggerens arkiv, og det er viktig at KS legger det til grunn.

Klarspråkarbeidet i kommunene

Sanner sa klarspråkarbeidet er svært viktig, ikke minst i kommunene, som er tett på innbyggerne. Arbeidet med Klarpråk går framover, men for sakte. Dårlig språk er en av de største tidstyvene.

Helgesen sa at KS setter klarspråk på den kommunale dagsorden på møter med politisk og administrativ toppledelse, og vil behandle en søknad om et hovedprosjekt i hovedstyre 28. mai. Planen er, avhengig av utfallet av dette møtet, å sende søknaden til KMD første uka i juni.

Utfasing av oljefyr

Jf. klimaforliket jobber regjeringen for å fase ut fossil oljefyring.

Helgesen noterte seg saken.